

ДОЛЯ С.В.

- підполковник, слухач навчальної групи 2218 командно-штабного інституту застосування військ (сил) Національного університету оборони України, м. Київ.

УГРУПОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В СТАБІЛІЗАЦІЙНІЙ ОПЕРАЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТ ПРОТИПОВІТРЯНОЇ ОБОРОНИ

У статті розглянуті особливості угруповань Національної гвардії України як об'єкта протиповітряної оборони та ступінь відповідності складу угруповання відповідно специфіці завдань, що вирішуються угрупованням за досвідом РУВ.

За наявності в навколо країни нестабільності за певних умов може виникнути збройний конфлікт міжнародного характеру, що становить значну небезпеку конституційному ладові та територіальній цілісності держави. В таких умовах угруповання Національної гвардії України (НГУ), залучене до проведення стабілізаційних дій, може розглядатися противником не лише як важливий елемент сил безпеки, але й як потенційна ціль для повітряних атак. У кризових районах, де проводяться стабілізаційні дії, угруповання НГУ є не лише ключовим елементом забезпечення громадської безпеки, але й важливим об'єктом протиповітряної оборони (ППО). В умовах сучасних конфліктів загрози з повітря, зокрема атаки безпілотних літальних апаратів (БпЛА), високоточних боєприпасів та ракетних ударів, значно впливають на ефективність виконання стабілізаційних завдань.

Сучасний досвід ведення бойових дій свідчить про широке використання безпілотних літальних апаратів (БпЛА), високоточної зброї та ракетних ударів для ураження критичних об'єктів і силових структур, що бере участь у стабілізаційних заходах.

Зважаючи на важливість угруповання НГУ для виконання стабілізаційних дій, противник може розглядати його як пріоритетну ціль для атак з повітря. Основними причинами цього є:

- концентрація особового складу та техніки у визначених районах під час проведення операцій;

- розгортання командних пунктів, логістичних баз і пунктів управління в зоні відповідальності;

- забезпечення охорони стратегічних об'єктів та критичної інфраструктури, що можуть стати мішенню для повітряних атак;

- мобільність підрозділів НГУ, що може вимагати постійного коригування заходів ППО для їхнього прикриття;

При визначенні рівня інтенсивності бойових дій беруться до уваги такі показники, як:

- тривалість і інтенсивність бойових дій;

- склад сил оборони, що беруть участь у них;

- застосування засобів повітряного нападу з боку противника;

- викликані бойовими діями людські втрати і матеріальні збитки.

Аналіз правових режимів, відповідно до чинного законодавства, показав, що у разі введення режиму військового стану на території, охопленій конфліктом, можуть проводитися стабілізаційні дії. Сутність стабілізаційних дій військ (сил) полягає у проведенні комплексу заходів, спрямованих на недопущення відновлення збройних сутичок, диверсій і терористичних актів, масових заворушень у визначених операційних районах.

Водночас, стабілізаційні операції не можуть розглядатися у відриві від загроз з повітря. Ворог може використовувати розвідувальні БпЛА для збору інформації про розташування угруповання НГУ, а також завдавати ударів за допомогою ударних БпЛА, керованих боеприпасів або реактивних систем залпового вогню. У зв'язку з цим необхідним є

комплекс заходів щодо інтеграції сил НГУ в загальну систему ППО району проведення операції.

Активні заходи інтеграції сил НГУ в загальну систему ППО району проведення операції включають:

взаємодію з підрозділами ППО інших складових сил оборони щодо прикриття ключових об'єктів;

використання переносних зенітних ракетних комплексів (ПЗРК) та засобів радіоелектронної боротьби (РЕБ) для протидії БпЛА;

організацію мобільних груп ППО для забезпечення захисту маневрених підрозділів.

Пасивні заходи інтеграції сил НГУ в загальну систему ППО району проведення операції включають:

розосередження підрозділів та техніки для зниження ймовірності масованого ураження;

використання інженерних засобів маскування та укриття;

створення хибних позицій і об'єктів для введення противника в оману.

Важливим фактором у цьому контексті є забезпечення ППО об'єктів критичної інфраструктури, а також зосередження сил та засобів для прикриття угруповання НГУ від ударів з повітря.

Досвід проведення операцій із забезпечення громадської безпеки та режимних заходів у районах, прилеглих до зони бойових дій, показав, що рішення про інтеграцію сил НГУ в загальну систему ППО приймаються не завжди з урахуванням повітряних загроз. Це може призводити до їхньої вразливості для атак з використанням БпЛА та високоточної зброї. Тому необхідно мати науково обґрунтовану методику визначення ступеню інтеграції, яка враховує не лише наземні загрози, але й необхідність організації ППО.

Алгоритм даної методики включає:

аналіз воєнно-політичної та оперативної обстановки, у тому числі загроз із повітря;

визначення рівня інтенсивності бойових дій та наявності засобів повітряного нападу у противника;

склад і прогнозований характер дій противника, включаючи використання БпЛА;

діюче правове поле, у якому застосовується угруповання НГУ;

призначення, спроможності частин і підрозділів НГУ щодо ведення стабілізаційних дій, а також їхня захищеність від повітряних атак;

визначення динаміки стабільності та нестабільності у регіоні;

розроблення (вдосконалення) заходів, спрямованих на зменшення загроз, включаючи заходи ППО;

моделювання дій угруповання з урахуванням загроз з повітря;

моніторинг та оцінка ефективності стабілізаційних дій, у тому числі щодо рівня захищеності від повітряних ударів.

Основним елементом зазначеної методики буде модель застосування угруповання НГУ в кризовому районі та його захисту від повітряних загроз.

Вхідними параметрами моделі можуть бути:

прогнозовані сценарії дій противника, у тому числі можливі повітряні загрози;

склад підрозділів противника та рівень їхньої спроможності до ведення повітряних атак;

рівень інтенсивності бойових дій та динаміка їх розвитку;

роль і місце НГУ в загальній системі безпеки, включаючи інтеграцію в систему ППО;

перелік завдань і заходів, які необхідно виконати для найшвидшої нормалізації обстановки та забезпечення ППО угруповання;

система управління та можливості обміну інформацією з підрозділами ППО;

наявні сили та засоби ППО в регіоні та їхня ефективність.

Моделювання здійснюється динамічним способом шляхом аналізу варіантів замислу застосування сил угруповання НГУ, а також шляхом коригування його складу для досягнення необхідного рівня безпеки від повітряних загроз.

У результаті моделювання повинні бути отримані прогнозовані результати ведення стабілізаційних дій та їхня очікувана ефективність з урахуванням захисту від повітряних атак. Основним критерієм ефективності пропонується прийняти ступінь відповідності складу угруповання НГУ не лише характеру та обсягу виконуваних завдань, але й рівню його захищеності від повітряних загроз.

Врахування повітряних загроз є критично важливим для ефективності стабілізаційних дій угруповання НГУ. Інтеграція заходів ППО у загальну модель застосування угруповання дозволить знизити втрати, підвищити стійкість сил і засобів, а також забезпечити успішне виконання поставлених завдань.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України»: указ Президента України від 14.03.2016 № 92/2016 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016> (дата звернення: 21.03.2019).

2. БП З(7)-08(11).01. Бойовий статут Сухопутних військ. Війська протиповітряної оборони Сухопутних військ Збройних Сил України. К: КСВ ЗС України, 2021. – 142 с.

3. Протиповітряна оборона в операції ОТУВ. Навчальний посібник. (Кравченко С.О., Яненко О.А. та ін.) – К.: НУОУ, 2021. – 193 с. інв. № 48899.

4. Протиповітряна оборона у загальновійськовому бою. Навчальний посібник. [Кравченко С.О., Яненко О.А. та ін.] – К.: НУОУ, 2019. – Інв. № 47566.

5. Протиповітряна оборона у бою і операції. Підручник. [Кравченко С.О. та ін.] – К.: НУОУ, 2013. – 328 с. Інв. № 44966. Таємно.

6. Методика тактичної підготовки протиповітряної оборони Сухопутних військ Збройних Сил України. КСВ № 476 від 27.12.2018.

7. Настанова з оперативної роботи органів військового управління. Частина 1. – К.: ГШ ЗС України, – 2018 р. Інв. 44579.

Стаття рекомендована до друку кафедрою Сухопутних військ командно-штабного інституту застосування військ (сил) Національного університету оборони України.

Рецензент: полковник Базило С.М. - старший науковий співробітник науково-дослідного відділу інституту авіації і протиповітряної оборони Національного університету оборони України, доктор філософії.

“ ____ ” _____ 2025р.